

Associacions col·laboradores

Bust de Santangel (Josep Terencio Farré -1920)
Monument en el Passeig de l'Albereda. Valencia ciutat

Tots els dies 9

18 de maig de 2013
(Passeig de l'Albereda. Valencia ciutat)

Lluís de Santangel

(Valencia, 1435? - 1498?)

(Gravat elegoric, original de Fernando Cabedo Torrents)

LLUÍS DE SANTANGEL

Lluís de Santangel (Valencia, 1435? – 1498?)

Lluís de Santangel naixque en la ciutat de Valencia cap a 1435; per ad alguns, fill d'un funcionari de la cort de Joan II, per a uns atres, d'un comerciant que tambe es nomenaria Lluís de Santangel, en el sobrenom de "el Vell". Judeus conversos, alguns remonten l'orige de la familia a Daroca, a on son yayo, el mercader de llana Azarias Ginillo (o Jinillo) hauria fundat una comunitat judeua molt prospera pero que, per diverses raons, entre unes atres les comercials, decidiria traslladar-se a Valencia, ciutat en la que s'aveïna el 6 de setembre de 1436.

El pare de Lluís, a banda de fer prosperar els negocis, mantingue excelents relacions en els reis Alfons el Magnanim i Joan II. D'este ultim conseguí l'adjudicacio de l'arrendament dels drets que havien de pagar els genovesos residents en Valencia.

La primera noticia d'un prestam al rei data de 1458. Esta disponibilitat economica dels Santangel es basava en el seu exit empresarial; de comerciar en llana o panys, al negoci maritim, noliejant barcos i traficant pel Mediterraneu en blat i sal, entre molts atres negocis.

Lluís, que tingue dos germans, Jaume i Galceran, fon l'hereu universal. Per orde de Joan II fon recaptador dels interessos reals en Valencia; treballaria puix directament per a la Corona des de 1478. El nou rei, Ferran II el Catolic, coneixedor de la labor de Santangel i la seua fidelitat a la Corona, li concedix el nomenament d'una de les alcaldies de la Ceca Valenciana. En 1481 es nomenat Escrivà de Racio, sent la seua missio principal la financera i, especialment, la de prestar diners al monarca, que este li tornaria otorgant-li diferents rendes.

El nostre personage fon determinant en l'expedicio de Cristofol Colom, a qui es te constancia de que conegue en 1486, puix influiria decisoriament en que els Reis Catolics escoltaren, de nou, les propostes del mari i acceptaren les seues condicions (Capitulacions de Sant Fe¹). En alguns llocs se li atribueix la finançacio de la construccio de les caraveles, la "Santa María" i la "Niña", aixina com l'entrega de dasset mil florins d'or, que faria efectius el 17 d'abril de 1492. S'ha escrit molt sobre si este prestam es feu a canvi de l'empenyorament de les

¹ En este document s'establixen les condicions i se li concedixen a Colom els títuls d'almirant, virrei i governador general de tots els territoris que descobrira i guanyara durant sa vida. Tambe obtenia la decima part dels beneficis que d'estos s'obtingueren, de tot lo qual serien beneficiaris els seus hereus de manera vitalicia.

joyes de la reina Isabel, pero resulta poc creïble puix consta que ya estaven empenyorades a la ciutat de Valencia en anterioritat a 1489, en la finalitat de poder sufragar l'empresa de la conquista de Baza.

Lluís de Santangel contà en l'apreci i el reconeixement de l'Almirant; aixina, fon un dels primers als qui donà conte de l'exit del seu viage, fent-lo particip en una carta que inicià en les Canaries -segons indica el document, pero que alguns estudis localisen en les Illes Terçeres (Azores)- el 15 de febrer de 1492, i que va concloure en Lisboa el 4 de març del mateix any.

Els membres de la familia Santangel eren coneguts per la durea en la que defenien els seus interessos en els negocis, aço els feu blanc d'enemistats i d'intrigues, possible motiu de les acusacions que dugueren a començar un proces inquisitorial contra la mare de Lluís, Briana, per practiques judaisants, el qual conclouge en 1488 en l'absolucio dels carrecs de d'heresia i apostasia. Posteriorment, Ferran el Catolic, que el considerava persona fonamental al servici de la Corona, va assumir personalment la seua proteccio, fent-lo acreedor d'un privilegi excepcional, els "Estatuts de sanc neta" (*Estatutos de limpieza de sangre*), pel qual ni ell, ni els seus descendents podien ser duts davant dels tribunals del Sant Ofici.

Segons aporta Vicente Añón Marco en *101 Hijos ilustres del Reino de Valencia* (Valencia, 1975), Lluís de Santangel es casà en Joana de Tarabau, i pel seu testament (fet davant del notari Bernat Dassio el 19 de decembre de 1497) tingue tres fills -Ferran (que tambe sera Escrivà de Racio), Jeroni i Alfons- i una filla -Lluïsa-. Segurament moriria el mateix any que testà, o en 1498; se sap que fon soterrat en la Capella de Sant Miquel del Convent de la Trinitat del Cap i Casal.

Escut heràldic dels Santangel

A pesar de ser un valencià el major financer i impulsor del descobriment d'America, l'operacio de prestam es considerà cancelada en adjudicar-li unes rendes castellaness i, tant el Regne de Valencia, com la Corona d'Arago en el seu conjunt, foren exclosos de tots els assunts relatius al Nou Mon per manament real.

J.M. i J.P.